

MENSEN TUSSEN BOS EN WILD

[156]

door

R. F. DE FREMERY

Als het wild zich zo gedraagt in de bossen, dat er geen bedrijfsschade van komt, laat het dan zijn gang gaan. Maar zijn er klachten over wildschade, dan is het nuttig om overleg te plegen met de belanghebbenden.

Het is geen opgelegd pandoer hoeveel wild in een bepaald bos-perceel kan leven. In de meeste gevallen heeft het wild in de natuur een vrij groot aanpassingsvermogen. Als we een middenweg zoeken bij de verhouding van bos en wild, dan hebben we de keuze tussen verschillende aanvaardbare mogelijkheden. Binnen het bereikbare compromis heeft men nog de keuze tussen verschillende evenwichtstoestanden die het wild en het bos ten opzichte van elkaar kunnen aannemen.

Om de grenzen van de mogelijkheden te leren kennen, moeten we met cijfers weten om te gaan. Cijfers over de wildstand en over de wildgroei en -sterfte, cijfers over de mate van wildschade en over het voedsel-pakket van het wild. Dikwijls komt bij het gesprek met de belanghebbenden het gevoelselement sterk op de voorgrond. Getallen vormen dan een punt in het gesprek, dat gecontroleerd kan worden. Ueckermann werkt graag op deze manier — N.B.T. 30 (10), 1958 (290—293) — en we kunnen het resultaat daarvan o.a. zien in het besluit van de „Deutsche Forstverein” over „Wald & Wild” — N.B.T. 31 (1), 1959 (8). Stap voor stap worden daarin aan de belanghebbenden getoond waarop zij hebben te letten.

Gecombineerde operatie.

Deze cijfers zijn alleen bruikbaar, als ze bij stukjes en beetjes worden gebruikt. Een eenvoudige stelling is niet voldoende om tot een oplossing te komen. We hebben te doen met vele factoren die op het wild inwerken. Bovendien kan aan de andere kant het wild op vele verschillende manieren zijn omgeving beïnvloeden. Een eenvoudig gesprek, dat oprecht is gemeend, kan echter wonderen doen en daar kunnen dan verschillende dingen uit voort komen. Want bij de ingewikkelde samenhang van bos en wild is een aanpak geboden, die het probleem tegelijkertijd van verschillende kanten aangrijpt; een gecombineerde operatie dus.

Sinds een vijftal jaren bestaat in de Duits-sprekende landen een groep van bosbouwers, jagers en landbouwers, zich „Der Silberne Bruch” noemend. Zij trachten samen te werken om de mens een draaglijk leven te doen lijden in het groen van bos, veld en beemd. Zij zien hun taak als aanvulling van de officiële lichamen. Algemene maatregelen betreffende bos en wild kunnen worden vastgesteld, maar het is tenslotte de man in het veld die ze moet uitvoeren; op hem komt het aan.

De Jachtwet 1954 geeft de mogelijkheid tot een officieel gesprek in de Jachtraad, een adviserende raad voor de minister van Landbouw, be-

staande uit 15 leden, waarvan één namens de bosbouw. Maar op het plaatselijke gebied van de provinciale wildschadecommissies ontbreekt een vaste vertegenwoordiger van de bosbouw. Voordat er eigenlijk sprake behoeft te zijn van een financiële wildschade-regeling, kan de wildschadecommissie ook van te voren komen met adviezen voor bepaalde maatregelen. Het geld speelt thans een veel grotere rol op het platteland dan vroeger, dus deze bevoegdheid van de wildschadecommissies is van praktisch belang.

De wildschade aan bossen heeft dikwijls meer een lokaal dan een landelijk karakter. Voor de bosrijke provincies lijkt ons een voortdurende aanwezigheid van een bosbouwer in de wildschadecommissie dan ook een snelwerkende en doeltreffende maatregel. De adviserende en bemiddelende taak van de wildschadecommissie zou nog visseren worden bevorderd, als zij elk werden bijgestaan door een wild-bioloog.

Vele bossen in ons land worden niet verzorgd door de eigenaar, die het jachtrecht bezit en het ook vaak uitoefent, maar door wetenschappelijk gevormde bos-beheerders. Onwillekeurig komt dan in zulke gevallen het bosbeheer geheel los te staan van het jachtbeheer. Men beschikt vaak niet over de voldoende kennis op beide gebieden en soms ontbreekt ook de tijd, die nodig is voor de uitwisseling van gegevens. In dit verband zou het bij het Staatsbosbeheer weer mogelijk dienen te zijn, dat het zijn daarvoor belangstellende houtvesters werd toegestaan in hun houtvesterij te jagen. Overigens doen de bosbeheerders er goed aan in herinnering te houden, dat de hoogste geboden huur voor de jacht niet altijd garant is voor een toereikende jachtkennis.

Het zal niet altijd mogelijk zijn om op jachtgebied baas in eigen huis te blijven, maar dan doet de bosbeheerder er toch zijn voordeel mee door op de hoogte te blijven van de ontwikkelingen rondom de jacht.

Jachtwetenschap of wild-biologie

Deskundige jagers verwonderen er zich wel eens over hoe weinig niet-jagers van de jacht af blijken te weten. 'Nu is het jagen niet zo'n simpele bezigheid als het lijkt, maar eigenlijk weten we van de dieren die rondom ons leven betrekkelijk weinig. In grote trekken is onze kennis erover voldoende, maar telkens komen we voor verschijnselen te staan die we niet kunnen verklaren. Hoe kunnen we geschillen over de betrekking van bos en wild bijleggen, als we niet over voldoende feiten blijken te beschikken. Daarom is er vooral na de tweede wereldoorlog een nieuwe specialisatie van toegepaste wetenschap ontstaan: de jachtwetenschap of wild-biologie.

Wat is de juiste manier om de wildstand te tellen? Waarom schilt het roodwild bepaalde bomen? Welk middel biedt het beste afweer tegen wildschade? Hoe groot is het levensgebied dat een wildsoort nodig heeft? Welke resultaten van onderzoeken in andere landen kunnen wij in ons eigen land toepassen? Dit is maar een greep uit de werkzaamheden waarvan de bosbouw profijt kan trekken.

De Jachtwet 1954 verplicht de jachthouder tot het instandhouden van de aanwezige wildsoorten op zijn terrein. De jachtwetenschap geeft de bosbouwer een middel in de hand tot oordelen. Dit kan worden bevorderd door: steun aan de jachtwetenschap in haar onderzoeken, haar leerstof op te nemen in de middelbare en hogere bosbouwopleidingen, publikatie van de resultaten bij haar nieuwe onderzoeken. In ons land wordt dit

soort werk gedaan door de afdeling wildschade en beheer van de wildstand van het I.T.B.O.N. onder leiding van de heer J. A. Eygenraam. Hiervoor wordt een financiële bijdrage geleverd door het Jachtfonds, waaraan elke jager jaarlijks f 10 betaalt.

Onze belangstelling gaat hierbij in de eerste plaats uit naar de vraagstukken rondom het bevolkingsverloop van het wild. Hoe kan de jager door het schot op de eenvoudigste manier de stand regelen? Bij het grofwild is de geslachtsverhouding een goede aanwijzing van bepaalde omstandigheden, maar met het oog op de aanwezige mondvoorraad is het veel praktischer om te letten op het aantal vrouwelijk wild. Hoeveel wordt er daarvan geschoten en hoeveel kan men daarvan per ha toestaan? De trophee-jagende lierhebber zorgt er wel voor, dat er niet te veel mannelijk wild komt.

Tenslotte een enkel woord over het recreatie-vraagstuk. Bij de natuurbescherming moeten we, naast onze hoede voor de vogels, ook de zoogdieren gedenken. Vanuit de geestelijke beklemming van onze verstedelijkte samenleving, is het velen een behoefte om het wild te observeren. Al is het maar een glimp ervan; al is het een vervaagde prent. De jagers voelen zich niet alleen verantwoord voor het instandhouden van de wildsoorten, maar hun liefhebberij is hun ontspanning. Dikwijls ziet men, dat bij hen de eerbied voor het dierenrijk en omgeving groeit met het aantal jachtactes dat ze kunnen tellen. Wild en bos vormt voor deze beide groepen een onverbreekelijke eenheid, die dan tevens bijdraagt tot onze geestelijke volksgezondheid. Welke bosbouwer heeft trouwens niet de inhoudstabellen in zijn zak en het bos in zijn hart?

Samenvattend zouden we willen stellen, dat een belangen-compromis gevonden kan worden binnen het raam van de biologische mogelijkheden.

Grotere invloed van de bosbouwer dan het geval is, kan plaats vinden door: zitting in de wildschade-commissies, jachtbeoefening door de bosbeheerders, inschakeling van de jachtwetenschap bij de opleidingen. Samenspraak en samenwerking van deskundigen mag hierbij niet ontbreken. Bij dit zoeken naar de juiste middenweg in het vraagstuk over bos en wild, zullen soms onbetreden paden begaan moeten worden, maar dat lijkt ons geen bezwaar voor een buitenman.

Literatuur (aanvullend):

Merkblatt für Wildschadensberechnungen, Hessische Forsteinrichtungs- und Versuchsanstalt, Giessen 1958.

F. von Raesfeld: Die Hege in der freien Wildbahn, Hamburg 1958.

R. F. de Fremery: Geschlechtergleichungen beim Rehwild, Zeitschrift für Jagdwissenschaft 4 (4), 1958.